„2008 - Rákoskert 75 éves”

Rákosmenti Múzeumi Estek

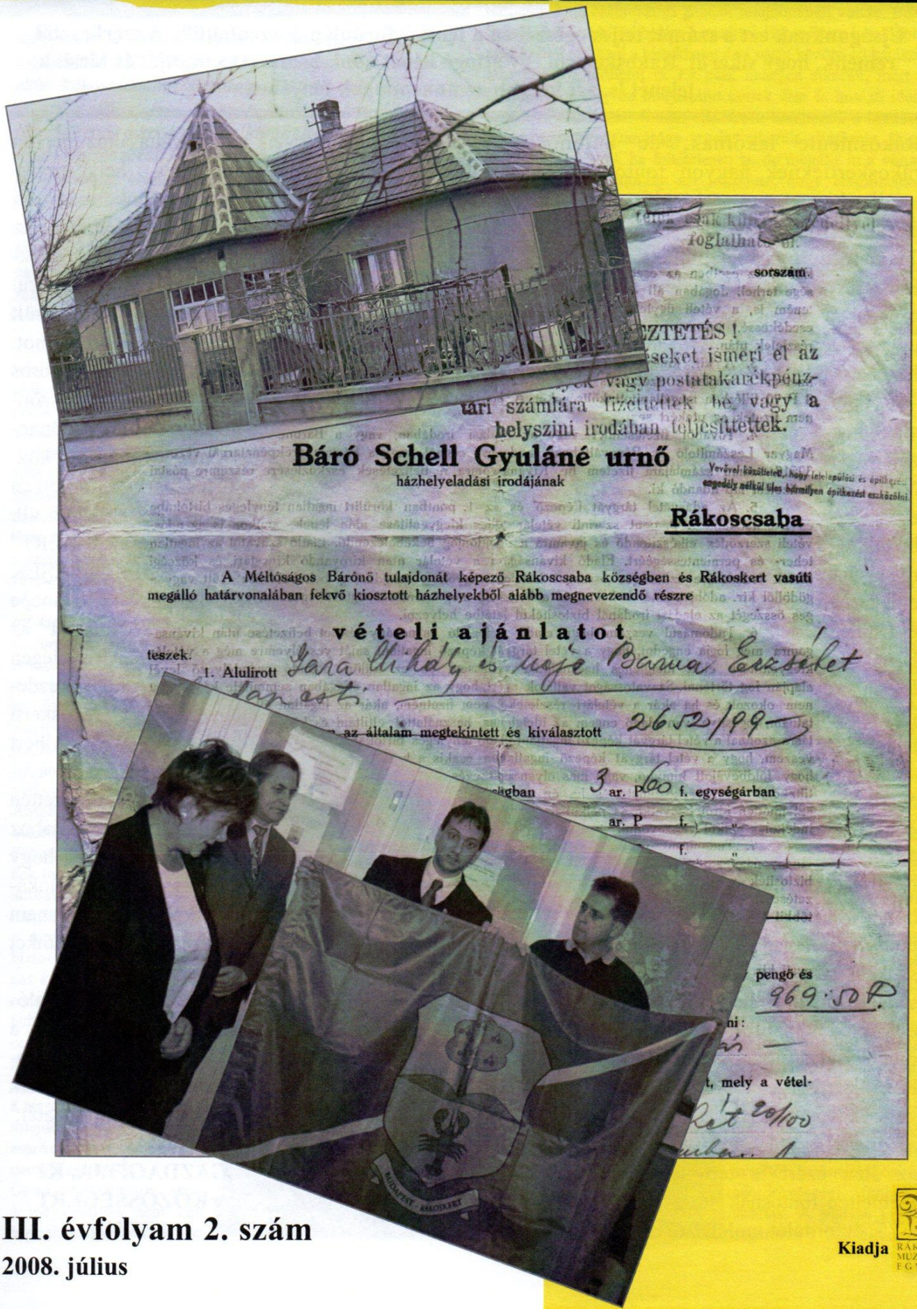

III. évfolyam 2. szám

2008. július

Kiadja RÁKOSMENTI MÚZEUMBARÁT EGYESÜLET

„2008 Rákoskert Éve"
A település születésének 75. évfordulója.

Újságunknak ezt a számát teljes egészében a fenti évfordulónak szenteltük. A szerkesztők remélik, hogy sikerül Rákoskertről egy átfogó képet adni, bemutatva múltját és kicsit a jelenét is, azt inkább az ünnepnapok fényében.

Rákosmente lakóinak, de különösen a rákoskertieknek nagyon fontos ez az esztendő, hiszen egy település életében csak egyszer fordulhat elő, hogy születésének 75. évfordulóját ünnepelheti.

Három emberöltővel ezelőtt állt meg először a vonat a csodálatos kis állomásépület előtt és ugyancsak abban az évben, 1933-ban kapta kézhez báró Schell Gyuláné született Antos Ilona – a terület birtokosa – azt a véghatározatot, amelyben a rákoscsabai képviselői testület hozzájárult a parcellázáshoz. Megkezdődhetett a telkek értékesítése, és egyre-másra bújtak ki a földből a takaros kis házacskák. A bárónő elhatározását nyilvánvalóan elsősorban üzleti megfontolásból hozta, de azért ne feledjük el: neki köszönhetjük, hogy ma ez a bájos kis település, Rákoskert otthont ad az itt élőknek.

Minden eseménynek vannak nevezetes évfordulói, a 25., az 50., a 75., a 100., és így tovább. Sajnos hazánkban a történelmi helyzet nem tette lehetővé, hogy szűkebb pátriájuk fennállásának negyed-, illetve fél évszázados jubileumát megtartsák elődeink. A helyi közösség, a Rákoskerti Művelődési Házzal és a Rákoskerti Polgári Körrel az élen ezért is tartotta kiemelten fontosnak, hogy a 75. évfordulót emlékezetessé tegyék. Terveik valóra váltásához nagyon nagy segítséget jelentett, hogy a helyi képviselők és általuk Rákosmente önkormányzati testülete magáévá tette az elképzeléseiket. Az ő támogatásukkal és a rákoskerti intézményekkel, helyi civil szerveződésekkel, vállalkozókkal és sok-sok magánszeméllyel karöltve sikerült megszervezni az egész éven átívelő programot. Megrendezésre került április 20-án egy műsoros emlékünnepség, amelyen az őslakosokat köszöntötték, majd június 8-án egy kisebb népünnepélyen felavatták a község díszparkját, amelyen egy márvány emlékkő áll. Augusztus 16-án a „KERT" NEVŰ TELEPÜLÉSEK Szent István-napi Ünnepe teszi fel a koronát az eseménysorra. Az év végén helyi magánszemély kezdeményezésére egy rákoskerti alkotásának, Wass Albert köztéri szobrának az avatása már nem kifejezetten a születés évfordulójához kötődik, de jelzi azt, hogy az itt élők nem csak a lokális értékeiket őrzik, hanem az össznemzeti kincseinket is becsben tartják.

Mindez csak úgy valósulhatott meg, hogy a rákoskertiek valóban elfogadják és komolyan veszik a Polgári Kör jelmondatát:

„MAGÁT GAZDAGÍTJA, KI A KÖZÖSSÉGÉRT TESZ!"

Rákoskert születése
Szemelvények Szelepcsényi Sándor "Rákoskert története" című könyvéből

Rákoskert a XVII. kerület elődközségei közül a legfiatalabb. Közigazgatásilag Budapesthez csatolása előtt Rákoscsabához tartozott, 1950-re még nem érte el azt a fejlettséget, hogy a saját lábára álljon. Nevében már a kezdetektől elkülönült az anyaközségtől, a parcellázás során kialakították azokat a közterületeket, amelyeken az önállósodás után a saját közintézményeit fel tudta volna építeni. Ezek közül csak a legfontosabb, az iskola készült el. A többi (községháza, templom, temető, stb.) nem valósult meg. A legnagyobb szükség egy ökumenikus templomra van, amely az itt lakók reménye szerint hamarosan felépülhet.

....1715-től a Laffert bárói családé lett Rákoscsaba. Az új tulajdonos a felvidékről _____ telepítette be a községet, akik új arculatot adtak a falunak és leszármazottaik meghatározók voltak egészen az 1950-es évek végéig. Tevékenységük a mezőgazdálkodás volt, amelynek művelési területe magában foglalta a Kalmár völgyi, a Körtvélyesi és Üllői úti dűlőkön lévő azon földeket is, amelyeken a mai Rákoskert terül el. A Jászberénybe vivő országos út és az Ecserre menő fasor kereszteződésében már nagyon régóta állt egy vendégfogadó csárda. Szánthó Géza, Rákoscsaba történetét 1912-ben megörökítő monográfiája szerint, *„...mivel e nagy forgalmú ponton összeverődni szokott utasokat kemény téli időben nem lévén képes olykor befogadni, hanem az utasok egy része a nagy hidegben ott kint, a fészer alatt volt kénytelen egész éjjel kucorogni: Kucorgó nevet kapott."*

A legendák szerint ebben a sokak által látogatott és híres csárdában az alföldi betyárok, köztük Rózsa Sándor is gyakran megfordult.

Rákoscsaba földjeinek többsége, így az a terület is amelyen ma Rákoskert fekszik – az utolsó egyenesági Laffert, Antos Istvánné, (született báró Laffert Matild) 1909-ben bekövetkezett halálával lánya – ifjabb báró Schell Gyuláné sz. Antos Ilona tulajdonába került.

Schell báróné (dr. Füredi Ferenc, a család ügyvédjének tanácsára, hogy a férje adósságait rendezze és a megélhetését is valamelyest a rangjához méltó módon biztosítsa) a húszas-harmincas évek fordulóján elhatározta, hogy a mai Rákoskert helyén fekvő birtokot felparcellázza és a kialakított házhelyeket eladja. 1931. januárjában már készen voltak a tervek, megnyílt a bárónő tulajdonában lévő Kucorgó csárda egyik helyiségében a parcellázási iroda.

Gondot jelentett, hogy a megközelítés nem volt biztosítva. Bár a Budapest Keleti pályaudvar és Újszász-Szolnok közötti, 1882-ben megépült kétvágányú vasútvonal szinte érintette a birtokot, Rákoshegy és Ecser között nem volt megállóhely. A vasúti állomás helyére is Füredi Ferenc tett javaslatot, de további nehézségek adódtak abból, hogy a vasút két oldalán lévő területek a rákoskeresztúri gazdák tulajdonában voltak. Báró Schell Gyuláné birtokhatára a vasúttól 120 méterre kezdődött, meg kellett szerezni a birtokhatár és a vasút közötti 10 kataszterális holdnyi területet is. Ez csak nehezen sikerült, mert a tulajdonosok nagyon magas árat kértek érte és hosszú ideig tartott az alkudozás. Ennek ellenére a bárónőnek a korabeli vasúti menetrend tanúsága szerint sikerült elintéznie, hogy 1933 május 15-től, ha feltételesen is, de megállt itt a vonat. A feltételes megállóhely azt jelentette, hogy felszálláskor, vagy egy megállóval előbb, szólni kellett a kalauznak, hogy valaki Rákoskerten akart leszállni, illetve csak akkor állt meg a vonat, ha volt felszálló.

A bárónő még a parcellázás kezdeti stádiumában, a harmincas évek legelején, saját költségén, de a MÁV területén felépíttetett egy csinos kis állomást, ahol a fűtött várótermen kívül külön pénztár, mellékhelyiségek és a jelzők, valamint az ecseri oldalon lévő sorompó kezelésére az állomásfőnök és térközőr is megfelelő szolgálati helyiséget kapott. Az állomás mellé kutat ásatott a személyzet és a szomjas utasok számára, amely az állomás körüli virágoskerteket is ellátta locsolóvízzel.

A vasúttársaságtól azt az ígéretet kapta, hogy ha legalább tizenkét utas rendszeresen igénybe veszi a járatokat, akkor „táblás" megállóhellyé minősítik át. A bárónő felfogadott egy tucat embert, akiknek nem volt más dolguk, mint utazgatni a vasúton. Így sikerült elérnie, hogy 1937-ben már törölték a menetrendből a feltételes megálló jelzést és minden személyvonat megállt itt is.

A megállóhely létesítésével elhárult egy olyan akadály, amely a kialakítandó parcellák értékesítését megnehezítette.

1933 február 19-én összeült a rákoscsabai képviselői testület végleges döntésével engedélyezte a terület parcellázási tervét és a kialakított házhelyek értékesítését. Ezzel az aktussal hivatalosan elkezdődhetett a telkek eladása, tehát **joggal tekinthetjük az 1933-as évet Rákoskert születési évének!**

Általában a telkek túlnyomó többségének mérete 160–220 négyszögöl volt, ebből arra következtethetünk, hogy a megcélzott vevőkör elsősorban a Pesten dolgozó munkásokból, kisiparosokból, tisztviselőkből, valamint a városban lakással rendelkező, nyaralótelekre vágyó polgárokból állt.

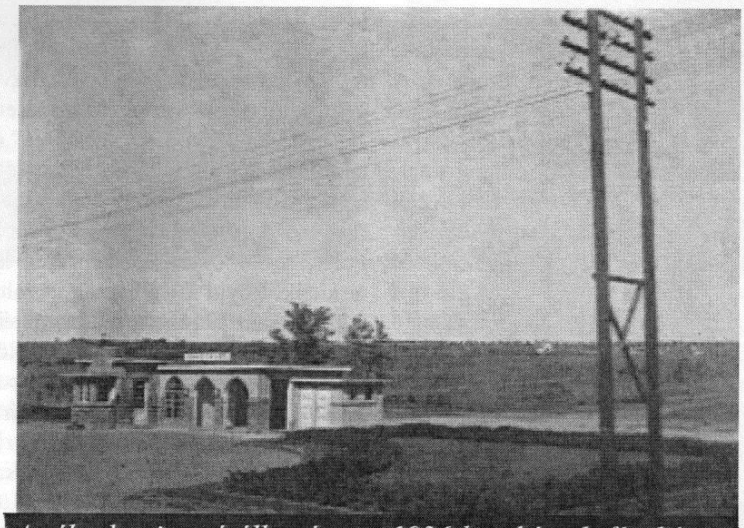

A rákoskerti vasútállomás egy 1936-ban készült fényképen

Az egyhangúság elkerülésére és a település kertvárosi jellegének kihangsúlyozására a fontosabb utcák metszéspontjában, a telkek kereszteződés felőli sarkát levágták, így több kör alakú, három- vagy nyolcszögletű terecskét alakítottak ki, lehetővé téve azok parkosítását, padok telepítésével elősegítve a közösségi életet.

Voltak olyan területrészek is, amelyeket egy tagban hagytak a parcellázási terv készítői, ezeknek különböző közösségi funkciót szántak. A Mátyás király sugárúton a vasútállomás-

tól a Zrínyi útig mindkét oldalon két-két sorban platánfákat telepítettek, padokat állítottak, ezzel kialakítva egy páratlan szépségű utcaképet. A fasor a Zrínyi úton lévő piactérnek szánt nagyobb felosztatlan területhez vezetett, amit a település központjának szántak. A Margit körút (ma Nyomdász utca) és az Erzsébet körút kereszteződésének déli sarkánál meghagyott tér az iskola elhelyezését tette lehetővé, míg a Hungária körút (Tiszanána utca) és Rózsa (Rózsaszál) utca találkozásánál az északi sarkon meghagyott nagyobb telek templom építésére alkalmas. A Csokonai (Pásztorfalva) utcában pedig a később Vida-dombnak nevezett rész temető lett volna, de valójában a sportolást szolgálta, nyáron labdázni lehetett az aljában, télen pedig kiváló szánkózó-domb volt. Ez a tér az év mindegyik szakában kirándulóhelyként is szolgált, gyönyörű körkilátást biztosítva a dombtetőre felkapaszkodóknak.

A terület házhelyeinek értékesítése az 1940-es évek első felében lényegében befejeződött. A telkek valódi birtokbavétele folyamatosan történt. Valamennyi olyan állapotban volt, hogy ha mást nem is, de gyümölcsfákat, kisebb épületeket már lehetett telepíteni rájuk. Kivételt csak a Csokonai (Pásztorfalva) utca egy része jelentett, (öt házhely, a mai számozás szerint a 38-46 számú telkek), ahol egy homokbánya volt található. Állítólag ebből a bányából a homokot még a vasúti töltés készítésekor kezdték kitermelni, akkor egy csillepálya is kiépült a homok szállítására a bányától a vasútig. Később a településen folyó építkezésekhez ezt az alapanyagot használták, de mivel az agyagot is tartalmazott (a rákoscsabai söderhez hasonlóan), a belőle készített vakolat 10-15 év alatt elveszítette a szilárdságát és elkezdett porladni. Ezt felismerve az ötvenes évek elejétől már megszűnt a kitermelés. Nagyon sokáig a gyerekek – nem teljesen veszélytelen – játszóhelyeként tartották számon ezt a területet, ahol lehetett kisebb-nagyobb barlangokat fúrni a partfalba, a csaknem függőleges részeken „csúszdákat" koptatva fenéken lecsúszni, télen pedig szánkókat összetörve leszáguldani a kevésbé meredek részeken. Idővel ennek a pár teleknek is gazdája akadt, akik hatalmas munkával teraszokat alakítottak ki, gyümölcsfákat ültettek és házakat építettek.

Ahogyan a telepesek száma növekedett, egyre nagyobb igény támadt a közösséget kiszolgáló vállalkozásokra.

A vendéglátást szolgáló intézmények az elsők között épültek, kettő is szinte egy időben. A vasúti állomástól a település belseje felé vezető Mátyás király (Rákoskert) sugárúton, a Tárogató (Irsa) utcai kereszteződésnél Kollár János vendéglős 1933-ban

Kollár János kocsmáros vendégeivel a söntés bejárata előtt. A kép 1938-ban készült

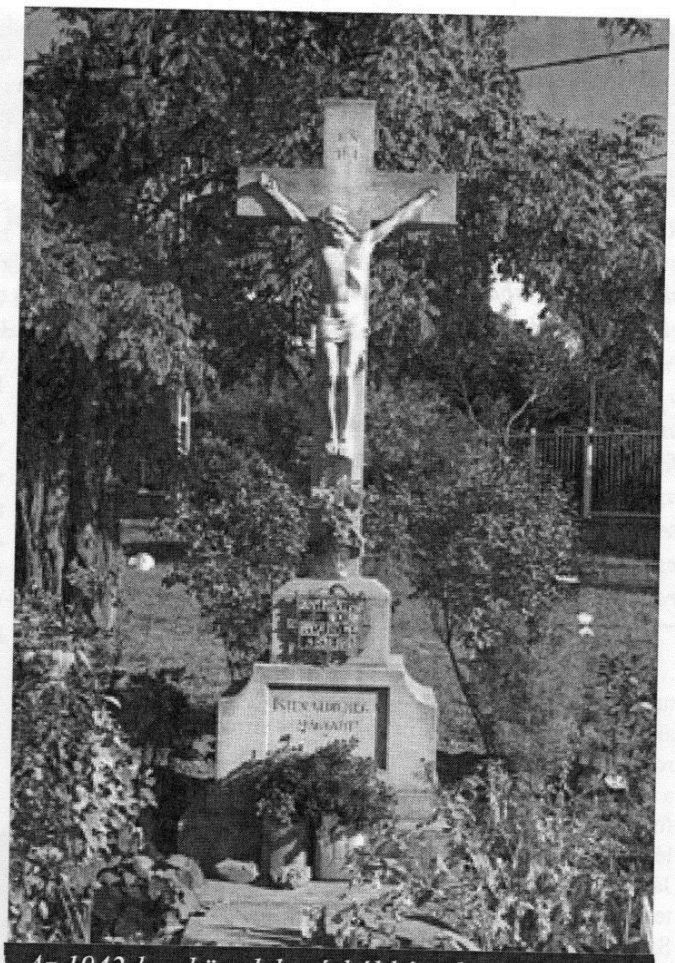

Az 1942-ben közadakozásból készült működő feszület a Zrínyi utca - Rákoskert sugárút sarán

vette meg a telket és 1935-ben építette fel az évtizedekig csak „Kollár"-nak hívott kocsmáját. Vidám hely volt, maga a cégtábla is ezt sugallta: „NE TOVÁBB, ITT A VILÁG KÖZEPE!" Kollár János bor, sör és pálinka korlátlan kimérése".

A piactér Rákoscsabához közelebb fekvő végén, a Zrínyi utca és a Margit körút (Nyomdász utca) sarkán Bukor úr 1940-ben nyitott egy színvonalas vendéglőt, amely kifőzdeként is működött és saját, szivattyús vízellátó rendszere volt. Itt italt főleg csak az ételhez szolgáltak fel, de volt az udvarban tekepálya is. Néhány év múlva, 1946-ban, Sebők Ferenc az idős apósától átvette az intézményt. Ekkor építtetett színpadot a nagyteremben és söntést is kialakított. Ettől kezdve egy egészséges versengés alakult ki a „Sebők" és a „Kollár" között, mert minkét helyen megvoltak az adottságok bármilyen rendezvény tartására.

Templom nem volt a településen. Az 1942-ben felépült „Magyar Királyi Elemi Népiskola" dupla (nyitható válaszfalú) tantermének déli végében kialakított kis kápolnában tartották a ökomenikus istentiszteleteket, sőt még az egyházi házasságkötések is itt történtek. A kápolnában az első esküvőt, Sebők Ferencét, 1943. augusztus 12-én katolikus szertartás szerint tartották. Rövid ideig harang is volt az iskola tetején, de azt a háború miatt 1944-re már leszerelték és elvitték.

A kialakulóban lévő település fejlődését megtörte és hosszú időre visszavetette a II. világháború kitörése. Az itt lakók Isten segítségében bízva, 1942-ben közadakozásból felállítottak egy keresztet a Zrínyi utca és a Mátyás király (Rákoskert) sugárút kereszteződésében, ami sokáig Rákoskert egyetlen köztéri műalkotása volt.

Amikor a harcok már az országhatárt is elérték, megjelent a magyar és német katonaság a stratégiailag fontos pontokon.

A Vida dombon légvédelmi állásokat építettek ki, amelynek része volt a közelében lévő futóárok rendszer is. A Vida-domb tetején lévő fülelő egység figyelt a közeledő ellenséges repülőgépek hangjára és ők irányították a légvédelmi ágyúk tüzét. A dombtól nem messze északra kereső reflektorok kutatták éjszakánként a légtérbe felbukkanó gépeket. A Budapestet bombázó angol és amerikai repülőgépek fölöttünk vonultak a céljaik felé és erre tértek vissza a kiindulási repülőterükre. Volt olyan nap, hogy közel ezer gép húzott el a magasban vérfagyasztó dübörgéssel. A magasabb pontokról, a Vida-dombról, az iskolától, a Mátyás király sugárút és Erzsébet körút sarkán lévő térről jól lehetett látni a Budapesti pusztítás során égő területek hatalmas füstjét.

A front közeledtével azok, akik nem tudtak hova menni, vagy ragaszkodtak a rákoskerti házukhoz, óvóhelyeket építettek maguknak. Több helyen, ahol a házhoz nem készült a védelmet kellő mértékben biztosító pince, az utcai árok mélyebbre ásásával, kibővítésével és gerendákkal való lefedésével alakítottak ki menedéket nyújtó helyeket, ahová be tudtak húzódni a légiriadók idején.

Miután a háború véget ért, lassan visszatértek a különböző okok miatt máshol meghúzódó rákoskertiek, kivéve azokat, akik külföldre távoztak, vagy akinek élete tragikusan végződött és már nem érték meg a harcok befejezését. A többség megpróbálta folytatni a front átvonulása előtti életét.

A politikai rendszer változása hamarosan éreztette hatását. Megszűntek az istentiszteletek az iskolában, és bár a körzet a Rákoscsaba-Újtelepi Szent Erzsébet katolikus plébánia körzetéhez tartozott, a hívő katolikusok inkább az ecseri, a reformátusok a rákoscsabai templomot keresték föl vasárnap délelőttönként.

Lassan beindult a társadalmi élet. Néhány lelkes úr és hölgy (Fogarasi Károly és Göblyös Antal vezetésével) újból

A "Kőszívű ember fiai" rákoskerti amatőr színjátszók előadásában

megszervezte a helyi műkedvelő társulatot és nem csak népszínműveket, de operetteket is előadtak, hol a Kollár, hol a Sebők kocsmák színpadán.

A stabilizálódó életet teljesen kizökkentették kerékvágásából az 1950-es év eseményei. Megkezdődtek az államosítások és Rákoskertet, a környék többi „Rákos" előnevű településével együtt Budapesthez csatolták, kialakítva ezzel a főváros legnagyobb, 54,8 négyzetkilométer területű, XVII. kerületét...

Rákoskert épített öröksége I.
Egy jellegzetes munkásház az 1930-as évekből

Rákoskert, fiatal kora miatt nem dicsekedhet műemlék épületekkel. A parcellázás előtt területén nem állt szilárd építmény. Két, ma már használaton kívüli bővízű ásott és belül faragott kővel burkolt többszáz éves kút bizonyította csak őseink mestereinek hozzáértését. Ezek a kutak ma vastag betonlapok alatt pihennek és várják, hátha még valaha szükség lesz kristálytiszta vizükre.
Bár nagy múltú épületeink nincsenek, azért van néhány figyelemre méltó ház, amely megérdemli, hogy alaposabban megismerjük őket.

Az 1930-as évek legelején megkezdődött előkészületek során báró Schell Gyuláné született Antos Ilona rákoscsabai földbirtokos által megbízott földmérők átlagosan 200 négyszögöl (kb. 720 négyzetméter) nagyságú telkeket mértek ki. Az így kialakított házhelyek eladására 1933-tól kerülhetett sor, amikor felépült a vasútállomás épülete és a MÁV – igaz, hogy az első időkben csak „feltételes"-ként – a nyári menetrendjében feltünteti Rákoskert megállóhelyet. Az aránylag kicsi telkek ára nem volt magas, a területi elhelyezkedés függvényében 3–7 pengőbe került egy négyszögöl. Jelentős részletfizetési kedvezményt is kaptak a vásárlók, átlagosan tíz év alatt kellett kifizetni a teljes vételárat, ezután került a „birtok" telekkönyvileg is a vevő tulajdonába. A rendkívül kedvező lehetőség három vevőcsoport számára mutatkozott nagyon vonzónak: a kis keresetű munkásoknak és kisiparosoknak, a pesti bérházban lakó, de hétvégi telekre vágyó kispolgároknak és a módosabb, pénzüket befektetni kívánó középrétegnek. A pesti gyárakban dolgozó munkásembereknek különösen fontos volt az, hogy a vonat 35 perc alatt beért a Keleti pályaudvarra és aki Rákoson vagy Kőbányán dolgozott, az még ennél is rövidebb idő alatt jutott el a munkahelyére.

A telkek értékesítése folyamatosan folyt és az új tulajdonosok, anyagi lehetőségeik szerint megkezdték az új szerzemény használatbavételét. Mai fogalommal élve az „infrastruktúra" a kor színvonalához mérten elfogadhatóan kiépült. Az utak és járdák burkolatlanok voltak ugyan, de a csapadékvíz elvezetésére árkokat ástak a terep rendezői az úttest mindkét oldalán. A járdák és az árkok közé különböző fajtájú, többnyire gyümölcsfákat ültettek, sőt még a telkekre is került 5-6 facsemete. Ivóvizet a régi és a frissen ásott közkutakból lehetett merni (igaz, hogy ezeknek a száma nem volt elegendő, de átmenetileg, amíg elkészült a saját kút, megoldást jelentettek).

Az elsőnek említett vevőcsoportba tartozóknak volt a legfontosabb, hogy a házhelyeken otthont teremtsenek maguknak. Egy-két éven belül megkezdődött a lakóházak építése és gombamód nőttek ki a földből a kis házak. Leszámítva a „Tízházak"-nak nevezett, két-három, sőt négyszobás kisebb kúriákat, többnyire megelégedtek az építők egy, legfeljebb két szobával. Az ebben az időszakban emelt házacskák nagyon sok tekintetben hasonlítanak egymáshoz. Sajnos a számuk rohamosan fogy, mivel a modern igényeknek már nem nagyon felelnek meg. Lebontják őket, hogy helyet adjanak a nagyobb házaknak, vagy úgy átépülnek, hogy már semmi sem utal a régi formájukra. Pedig nagyon bájosak ezek a kis munkásházak.

Egyszerűségükben is szépek, díszére válhatnak annak az utcának, ahol állnak. Annak idején a tervezés és a kivitelezés is egy kézben volt, egy-egy jóhírű rákoscsabai vagy rákoskeresztúri kőművesmester ízlését és szakértelmét dicsérte. A nevüket falba ágyazott kis táblácska mind a mai napig őrzi néhány helyen. Az utcára néző homlokzat jellegzetes építészeti eleme volt a trapéz alakú oromfal vagy a tetőszerkezetből kialakított kis tornyocska.

A képen látható ház nagyobb változtatás nélkül vészelte át az elmúlt hetven esztendőt, megmaradt az eredeti tervrajza is.

A tervrajz 1936 nyarán készült. Báró Schell Gyuláné házhelyeladási irodája 1936. július 12-én adta beleegyezését az építkezéshez, a rákoscsabai községházán 1936 augusztus 27-én iktatták a Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye központi járásának főszolgabírája által Németh Anna rákoscsabai lakos részére kiadott építési engedélyt. A munkát Gregor András kőművesmester és a tulajdonos rokona, Németh Lajos ácsmester haladéktalanul meg is kezdte és az épület a 160 négyszögöles telken ősz közepén már állt is. A 38 cm vastag falakat téglából rakták, a tetőre cserép került, hasonlóan a település többi épületéhez. Rákoskertre nem volt jellemző (bár akadt egy-két kivétel) a vályog és a vertfal használata, sem az eternit tetőburkolás. A tervrajz előírásaitól csak kis mértékben tértek el: a tetőszerkezetnél az erősebb szerkezetet és tágasabb padlásteret biztosító fedélszékes ácsolatot alkalmazták és a szobaablakokra zsalugáterek is kerültek. A belső tér kialakításánál két olyan elemet találhatunk, amely a munkásházaknál szokásoshoz képest nagyobb kényelmet biztosított: külön mosdóhelységet alakítottak ki és az önmagában nem túl nagy, 21 négyzetméteres szobában egy hálófülkét választottak el. Abban az időben a lakások talán legfontosabb helyisége a konyha volt. A nők még általában otthon maradtak, és akár a paraszti gazdaságokban, a munkások körében is az otthoni feladatok ellátása töltötte ki az egész napjukat. Végezték a háztartási munkát, minden nap főztek, hogy meleg étellel lássák el a családot. Óvoda híján gondozták a kicsinyeket, foglalkoztak az iskolából hazatérő gyerekekkel, nevelték a ház körüli baromfiakat, sok helyen a disznót, kecskét is ők látták el és művelték a konyhakerteket. Ezeknek a tevékenységeknek az egyik fő színhelye a konyha volt, ezért annak megfelelő méretűnek kellett lennie. Ebben a házacskában 9 négyzetméter elegendőnek bizonyult. Az előszobából nyíltak a helyiségek, a ház bejáratát kis üvegezett veranda védte az időjárás viszon-tagságaitól. A tulajdonos igényességét bizonyítja, hogy a szoba parkettázva volt a szokványosabb hajópadlózás helyett. Az udvarban ásott kút kristálytiszta egészséges vizet adott, a deszka melléképületben kamra, WC, tüzelőanyag-tároló és nyárikonyha volt. A kamra alatti rakott téglafalú, de szigeteletlen földes pince kiválóan alkalmas volt a termények (zöldségek, alma és burgonya) tárolására.

A tervező elképzeléseinek helyességét és a kivitelező munkájának minőségét igazolja, hogy a ház hatvan évig változatlan formában szolgálta tulajdonosait, csak a legutóbbi időkben alakították át a belső terét, a modern kor igényei szerint kényelmesebbé téve azt.

Rákoskert, Nyomdász utca 15.

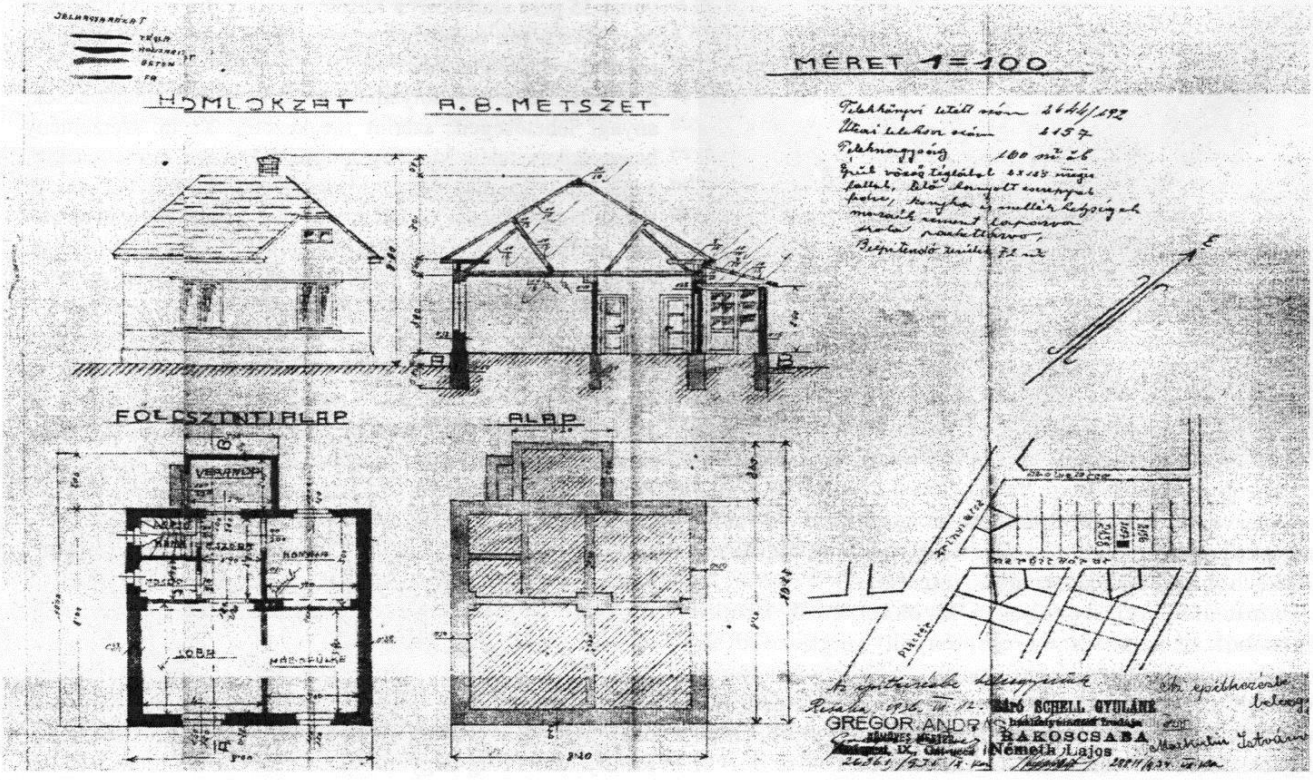

Rákoskert épített öröksége II. rész
Polgári otthonok: a „Tízházak"

Ifjabb báró Schell Gyuláné, született Lantos Ilona rákoscsabai földbirtokos az 1930-as években parcellázásra bocsátott birtokán összesen 2922 házhelyet méretett ki a megbízott mérnöki irodával. A telkek közül 786 a Kucorgó csárdától északkeletre, a Jászberényi úton kifelé haladva, annak a baloldalán fekvő, később Schell-telepként ismert területen van, 2136 pedig a csárdától délkeletre, a Jászberényi úttól jobbra, a Zrínyi utca két oldalán fekszik. Ez a közigazgatásilag akkor Rákoscsabához tartozó rész kapta a szépen csengő „Rákoskert" elnevezést. (Később, az 1940-es évek elejére további 10 katasztrális holdnyi szántóföldet sikerült a rákoskeresztúri gazdáktól megvásárolni és így a Budapestet Újszásszal összekötő vasútvonalig terjeszkedhetett a település. Ma a volt Schell-telep egy része is Rákoskerthez tartozik.) A parcellázott telkek túlnyomó többsége 160-220 négyszögöl nagyságú és nagyon kedvező árú volt. A vasútállomástól távolabb már 600 pengőért meg lehetett kapni egy 200 négyszögöles telket és a vevő a vételár kiegyenlítésére több éves részletfizetési kedvezményt kapott. A jobb helyen, a Zrínyi út mellett fekvő, az állomástól mintegy 350 méter távolságban lévő, későbbi Sebők vendéglő házhelyének ára sem volt magas, 5 pengő 60 fillér négyszögölenként. Mindez azt jelentette, hogy zömében a kispénzű munkások és kisiparosok közül kerültek ki a vevők. Hogy a település a jobbmódú kispolgári réteg számára is vonzóvá váljon, 1937 elején a bárónő kijelölt 10, egymás szomszédságában lévő telket egy csendes, a vasútállomástól nem túl távoli részen, a Tárogató utca - Rózsa utca - Tulipán utca (a mai Irsa utca - Rózsaszál utca - Kerekeskút utca) által bezárt tömbben. Ezeket a házhelyeket ingyen fölajánlotta egy rokoni és baráti körnek, azzal a feltétellel, hogy két éven belül az abban a korban nagyobb méretűnek számító lakóházakat építsenek föl rájuk és oda is költözzenek. A polgári értelmiségiként főleg állami alkalmazásban álló, vezető munkakört betöltő tulajdonosok (vasúti főtiszt, fővárosi bíró, térképészeti intézeti igazgató, stb.) teljesítették a feltételeket és 1938 végére állt is a 10 ház közül 9. A tizedik nem épült fel, ennek ellenére a házcsoport a „Tízházak" elnevezést kapta a helyiektől. Utólag látjuk, hogy a terv nem igazán váltotta be a hozzá fűzött reményeket, Rákoskert továbbra is inkább a kispénzű gyári munkások és a kisiparosok számára volt vonzó, nagyon kevés gazdagabb polgár telepedett le itt a kezdeti időkben. A Tízházak lakói kissé el is szigetelődtek, bár mindenki tisztelte őket, amíg az eredeti tulajdonosok lakták ezeket a házakat, egyfajta távolságtartást lehetett érezni köztük és a többi tulajdonos között. Ez a háború után lassan megszűnt, a közös megpróbáltatások közelebb hozták a településen lakókat egymáshoz.

Míg a munkásházakra csak a minimális igényeket kielégítő, egy szoba - konyha - kamra kialakítás volt a jellemző, a Tízházak valódi kis kúriák voltak. A legkisebb kétszobás és 76 négyzetméter alapterületű (Tulipán utca 22.), a legnagyobb 130 négyzetméteres és ötszobás volt. Olyannyira korszerű volt a tervezésük, hogy közülük hetet ma is szinte változatlan formában lakják a tulajdonosok. Kettőt bővítettek jelentősebb mértékben, megfosztva ezzel őket az eredeti bájuktól. Az épületek két jónevű rákoscsabai kőműves mester vállalkozásában készültek. Három tulajdonos, Lovassy Gyula (Rózsa utca 10.), Lebanovits János (Tárogató utca 26.) és Fodor János (Tárogató utca 23.) már 1937. őszén engedélyt kért az építkezés megkezdésére. A terveket Laukó István készítette és a munkákat is ő végezte. A tulajdonosok a lakhatási engedélyt egységesen 1938. augusztusában kapták meg. A másik vállalkozó Dinnyés Lajos volt. Ő hat ház terveit készítette el és 1938. augusztus 10-én nyújtotta be engedélyezésre Pest-Pilis-Solt-Kiskun Vármegye Központi járásának főszolgabírájához. Ezek a következők voltak: Perge Anna (Rózsa utca 6.), Kováts Albert (Rózsa utca 8.), Tóth Pál (Tulipán utca 22.), Gotthard Jenő (Tárogató utca 32.) Népessy Irén (Tárogató utca 34.) és Perlaki Lajos (Tárogató utca 38.). Valamennyien két héten belül megkapták az engedélyt. A munkálatokat valószínűleg már jóval korábban megkezdték, mert 1938. őszén egy kivételével mind a hat ház lakhatási engedélyét kiadták. (A kivételt a Rózsa utca 6. szám alatti ház jelentette, ahol tulajdonosváltás következett be, Perge Anna átadta a telket Kálmán Zoltánnak és ez okozta a késést.)

A legszebb épület tulajdonosa Kováts Albert nyugalmazott alezredes volt, a ház változatlan formában felújított homlokzatában még ma is gyönyörködhetünk.

Rákoskert, Rózsaszál utca 8.

Az oszlopos tornác hangosan jókedvű kártyapartik hangulatát idézi, amikor a füves utcán még csak egy-egy sétáló gyalogos járt arra, a kerítésen át beköszönve a vidám társaságnak.

A tornácról lehetett belépni a házba, közvetlenül az ebédlőbe jutva. Onnét jobbra és balra nyíltak ajtók a háló- illetve a nappali szobába. A hálóból a fürdőszobába lehetett menni ahonnét a konyhába nyílt még ajtó. A nappaliból a verandára vezető ajtón lehetett még kimenni. Valószínűleg adózási okokból a többi ház tervrajzán is megtalálható egy helyiség „veranda" elnevezéssel amely valójában szobaként funkcionált. Itt is ezt láthatjuk, mert bár innét lépcsőt terveztek az udvar felé, az soha sem épült meg és ajtót sem nyitottak azon a falsíkon. Ez a szoba egy kis előszobán keresztül a konyhából is megközelíthető volt. A konyha tisztességes méretével (11,6 négyzetméter) kényelmes munkahelye volt a ház asszonyának és a cselédnek, akinek a szobája is innét nyílott. A konyhából, hasonlóan a Tízházak valamennyi épületéhez, közvetlenül ki lehetett menni a hátsó udvarba, amely konyhakertként funkcionált még ezeknél a polgári családoknál is. A 185 négyszögöles kert jó részét megművel(tett)ék és a termést a ház alatti kis pincében tárolták. A pincelejárat az udvarból nyílt, a padlásra a konyha melletti éléskamrából lehetett felmenni. Bár a városi bér-

házakban ebben az időben már széles körben elterjedt a központi fűtés, a különálló családi házakban még csak elvétve alkalmazták. Itt is egyedi fűtést terveztek, három kémény építésével valamennyi helyiség fűtésére adott volt a lehetőség. Nagyon népszerűek voltak a cserépkályhák, ahol maga a kályhatest a melegítendő szobában volt, de a tűztér ajtaja valamelyik alacsonyabb rangú helyiségbe nyílott, hogy a tűzrakással és a hamu eltávolításával járó piszok ne szennyezze a szobát.

Egyetlen dolog, ami furcsa és a tervrajból nem derül ki, hogy miképpen került a konyhából az ebédlőbe az étel? Szokatlan módon erre csak több szobán áthaladva volt lehetőség, hacsak nem nyitottak egy átadó ablakot a közös falon. A telket az utca felől léckerítés választotta el, ennek az élettartama legfeljebb 25-30 év, ma már nyomát sem lehet látni.

Az eredeti tulajdonos mintegy tíz évig élvezhette a ház nyújtotta kényelmet. Szerencsére a tulajdonosváltások nem mentek az épület rovására, így azután az arra járók ma is szinte változatlan formájában, gondosan felújítva láthatják ezt a szép és kiválóan megépített kis kúriát.

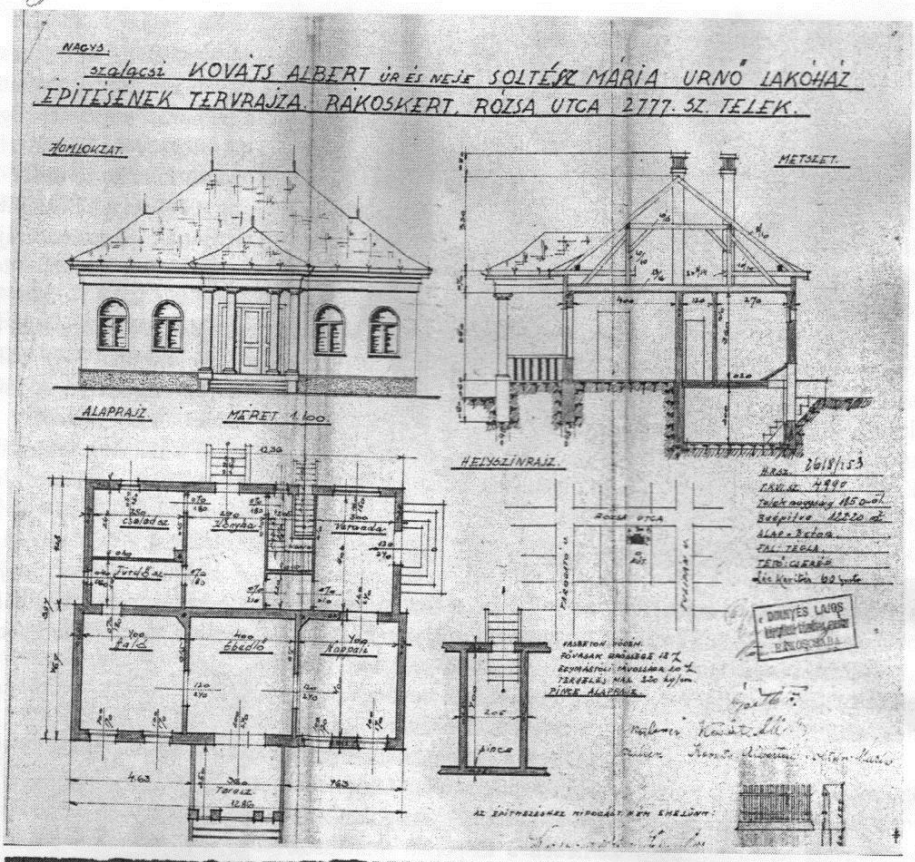

A Rózsaszál utca 8. szám alatt álló ház építési engedélykérelméhez benyujtott tervrajza. Készítette Dinnyés Lajos rákoscsabai képesített kőműves mester 1938-ban

Rákoskert épített öröksége III. rész
Egy félig megvalósult álom

1942-ben már javában dúlt a II. világháború, de a tengelyhatalmak még offenzívában voltak és a front a Kárpát-medencétől távolabb húzódott. Rákoskerten felépült az iskola és a friss telektulajdonosok a pénzüket értékálló módon befektetve, szorgalmasan építették többnyire aprócska kis házaikat.

De volt valaki, egy művészetkedvelő tanárember, aki többre vágyott, mint egy egyszerű lakóépület. Jó anyagi körülmények között éltek, így sikerült megvásárolni egy négy telekből álló összefüggő, 640 négyszögöl nagyságú területet a Tulipán és a Turul utca között (ma Kerekeskút és Merzse utca). Neves szakemberek bevonásával rögvest hozzálátott, hogy megvalósítsa dédelgetett álmát: egy olyan lakóház felépítését, amelyhez fogható nem csak a környéken, de az egész országban nincsen. Minden részletet alaposan átgondolva el is készültek a tervek és 1942 nyarán megkezdődött az építkezés. Három szintes házat álmodott meg, ahol a földszint és az emelet egy tágas, hallszerű lépcsőházból közelíthető meg. Innét nyílt volna a délnyugat felé kialakított télikert. Az alagsorba is tekintélyes méretű, több helyiségből álló szintet terveztek.

Az építkezéshez csak kiváló anyagokat engedett használni, olyanokat, amelyeknek az időtállóságában hinni lehetett. Egy év alatt elkészült a lépcsőház és a hozzá közvetlenül csatlakozó néhány apróbb helyiség. Közben a háború egyre inkább kiteljesedett és már mutatkoztak olyan jelek, hogy tragikus lesz a végkifejlet. Le kellett állni az építkezéssel, de a már felépült rész tökéletesítését folytatni lehetett. Elkészültek és beszerelésre kerültek azok az ólombetétes üvegfestményekkel díszített ablakok, amelyek felbecsülhetetlen értékükkel olyan különlegessé teszik ezt a tulajdonképpen torzóban maradt kis kastélyt. Az elkészült rész déli oldalon apszis-szerűen félköríves kialakítású, itt vezet fel félfordulatnyi csigavonalban a lépcső az emeleti szintre. A lépcső emelkedő vonalát követve íves tetejű színes ablakokon kap fényt a helyiség. A két kisebb ablak egyikében ólomfoglalatú üvegfestményen Szent László királyt, a másikon magyarországi Szent Erzsébetet láthatjuk. A három nagy ablakot a régi Magyarország címerei ékesítik.

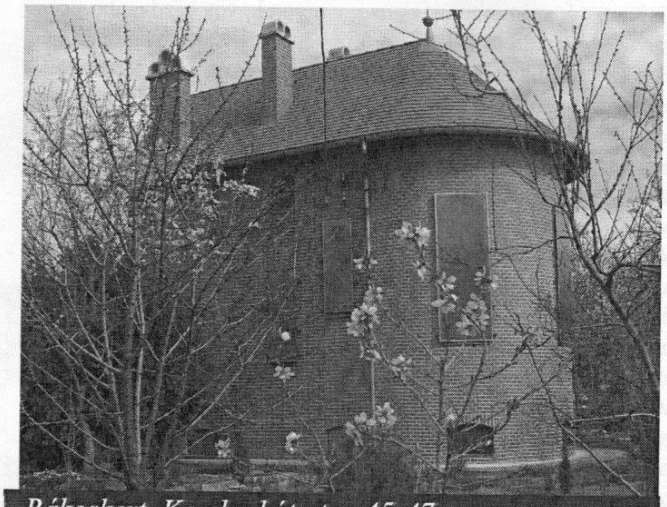

Rákoskert, Kerekeskút utca 45-47.

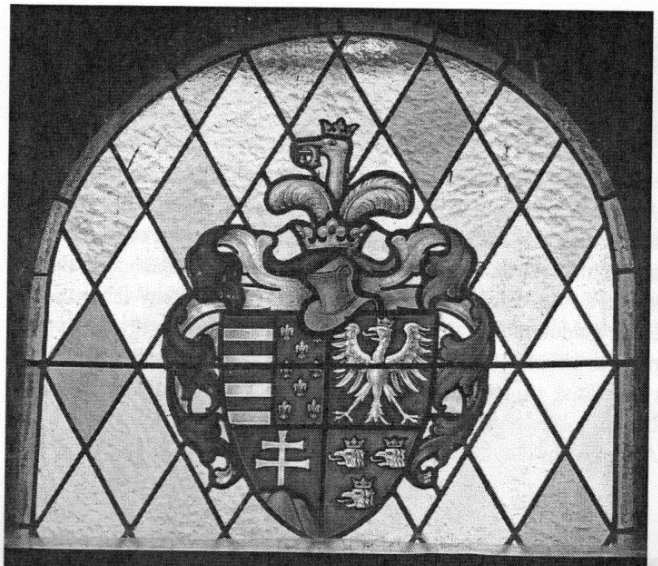

Az Anjou királyok címere

A Szent Márton medalion

Az elsőben az Árpádházi királyaink által használt hétszer vágott, vörös-ezüst sávos, gazdagon díszített címert láthatjuk, a vörös sávokban arany színű, egymás felé lépő oroszlánokkal. A címerpajzsot ezüst-vörös és arany-kék foszlányok övezik, tetején koronából kiemelkedő arany oroszlánnal. A második címer az Anjou uralkodóházét idézi, a harmadik pedig a Mátyás királyunk uralkodásának idején használt mintájára készült. Valamennyi üvegmunka az 1943-ban már csak ritkán művelt szecesszió formajegyeit hordozó tökéletes művészi alkotás.

A címerek a nagy ablakok felső, íves kialakítású harmadában helyezkednek el. A téglalap alakú alsó kétharmadot váltakozó, anyagában finoman színezett, rombusz alakú üveglapok hálója tölti ki. Szokatlan módon, az ablaknyílásban két láncon függő kör alakú ólomüveg díszíti ezt a területet. A kb. 30 cm átmérőjű medalionokban lovas szenteket ábrázolt a művész: Szent Lászlót, Szent Györgyöt és Szent Mártont.

A gazda bizonyára kedvelte a bort, mert a pincébe vezető teret is dekorálta egy hasonló, de a lépcsőház terébe nyíló ablakkal. Ezen a művön egy jókora boroshordót láthatunk, rajta két törpe lovagol, előtte egy vörössapkás harmadik éppen bort csapol. A hordón a házépítő tulajdonos Koltai József monogramja és az építés éve: 1943 látható.

A lépcsőház halljához csatlakozó kisebb helyiségből szintén nyílik egy ablak a belső térbe, ezen egy fiatal nőalak látható, amint a magasra emelt, vörösborral teli poharát vizsgálja, ölében kerti gyümölcsöket tartva.

Az épület értékét adó gyönyörű üvegmunkák a csodával határos módon élték túl az eltelt 64 évet. A háború utolsó heteiben Rákoskerten német katonákat szállásoltak el. Az épület nem volt alkalmas szálláshelynek, a katonák a környező házakban rendezkedtek be. Mivel a tulajdonosok sem lakták a házat (még ma is csak nyaraló funkciót tölt be), valaki elhíresztelte, hogy elhagyott zsidó vagyon és ezért a németek szabad prédának tekintették. Szinte teljesen kifosztották, még a padlóburkolat köveit is felszedték néhol, de az ablakoknak nem esett bántódásuk. A háború után a kommunista párt könyvtárat akart itt berendezni, de sikerült az illetékeseket meggyőzni, hogy a befejezetlen állapot miatt hiányoznak a mellékhelyiségek és ezért nem alkalmas a kiszemelt célra. Kis idő múlva kiutalták a MÁV egyik párttitkárának, aki néhány heti kényelmetlen itt-tartózkodás után jobbnak látta, ha másik, komfortosabb helyet keres magának.

Árpádházi Szent Erzsébet a ház egyik ablakának üvegfestményén

A német katonák és a helyi lakosok rongálásai végleg elvették Koltai úr kedvét attól, hogy az épületet befejezze, de ő is és a családja is nagyon fontosnak tartotta, hogy a meglévő rész állagát megóvja. Koltai József sajnos az 1960-as években meghalt, de felesége és fia – hozzá hasonlóan – erejüket szinte meghaladó módon vigyáznak a házra. A tetőszerkezetet fel kellett újítani, a cserepeket kicserélték és a vörös téglaburkolat hibáit kijavították.

Az ablakokra kívülről ütésálló műanyag lapokat szereltek fel, mert a vandálság nem ismer mértéket, félő, hogy kővel bedobva tönkreteszik a pótolhatatlan üvegfestményeket. (Egy alkalommal már valaki behajított egy követ de szerencsére csak az udvari lámpát törte össze vele.)

Rákoskertnek ez az egyetlen igazi művészi értékeket felvonultató építménye, jó lenne sürgősen önkormányzati (kerületi vagy fővárosi) védelem alá helyezni, ezzel is biztosítva épített örökségünk értékeinek védelmét.

Egy hagyomány születése

Mi rákoskertiek ritka eseménynek lehettünk részesei az elmúlt év novemberében. Résztvevői és tanúi voltunk egy hagyomány indításának, amelyet ezután az utódaink – remélhetőleg amíg a világ világ – ápolni fognak még akkor is, ha már az első lépések feledésbe merülnek. Kerületünk elődközségeinek példát mutatva (Rákoscsaba után másodikként) Rákoskert megalkotta a saját zászlóját. Abban Rákoscsabát is megelőzték, hogy ez a lobogó – a helyi képviselők javaslatára – az önkormányzat által jóváhagyásra került és használatát rendeletileg szabályozta a testület. *[Budapest Főváros XVII. kerület Önkormányzatának 45/2007. (XI. 22.) számú rendelete Rákoskert városrész zászlajának alapításáról és használatának rendjéről].*

A folyamat még 2005-ben kezdődött, amikor a Rákoskerti Polgári Kör lelkes tagjai elhatározták, hogy megalkotnak egy olyan emblémát, amely jelképezi a települést és a helyi civil szerveződések levélpapírjain, pecsétjein, különféle kiadványain alkalmazva szembetűnően megkülönböztetik őket Rákosmente hasonló közösségeitől.

Az embléma alapötlete néhány apróbb módosítás után vált elfogadottá. A címerszerű ábrázolás minden szempontból megfelel a heraldikai (címertani) előírásoknak, az úgynevezett „beszélő címerek" csoportjába tartozik. Az eredeti elképzelések szerint a címerképek egy felül kissé homorú, csücskösalpú pajzsban helyezkednek el. A pajzs formája nem szigorúan meghatározott, annak kialakítása a különböző változatokban (az évszázadok során kialakult minták figyelembevételével) szabadon választható. A középen vízszintes vonallal kettéosztott (vágott) belső mező alsó felében világoskék háttérből egy függőleges állású vörös rák tekint a felső mezőrész felé, ahol egy zöld színű kettős halomból kinövő, termő állapotú cseresznyefa látható szintén világoskék háttér előtt. A rák háttere a vizet, a fáé pedig az égboltot jelképezi. Így könnyen olvasható a címerrajz: az alsó vágás a település nevének első tagjára (Rákos-), a felső pedig annak második részére (-kert) utal. A cseresznye Rákoskerten nagyon népszerű és gyakori fa: a parcellázás idején, a terület tulajdonosának, báró Schell Gyuláné sz. Lantos Ilonának megbízásából a felosztott birtok egy 55 hold nagyságú részének utcáit ezzel a szép és hasznos gyümölcsfával szegélyezték. A két halom a községben lévő magaslatokra emlékeztet: a Vida-dombra és az Iskola-dombra. A világos alapon két szín uralkodik erőteljesen: a vörös (piros) valamint a zöld. Jellemzően ezeket az alapszíneket alkalmazta a zászló tervezője is.

A zászló szintén a közösség véleményének körültekintő figyelembevételével nyerte el végső formáját. Az első tervek módosításaként került rá a haránt irányú, a bal alsó sarokból a jobb felső sarokba tartó vágás és a két színt elválasztó keskeny fehér csík. Ilyen módon utalva a nemzeti hovatartozásunkra, megjelenítve a magyar trikolor színeit. Középre került Rákoskert emblémája egy reneszánsz stílusú tárcsapajzsban, a címer alatt pedig egy szalag látható a következő felirattal: BUDAPEST RÁKOSKERT.

A zászló használatára vonatkozóan szabályokat állapít meg az önkormányzati rendelet.

„3. § A zászló használata

(1) A zászlót kizárólag hiteles alakban szabad ábrázolni. Használata a magyar köztársasági zászlót és a XVII. kerületi zászlót nem helyettesítheti.

(2) A városrészi zászló kizárólag Rákoskert városrész határain belül helyezhető ki.

(3) A városrészi zászló használható Rákoskert ünnepi rendezvényeinek helyszínén úgy, hogy a köztársasági zászló és a kerületi zászló jelentőségét ne kisebbítse.

(4) A Rákoskert városrészhez tartozás kinyilvánítása céljából jogi és természetes személyek, jogi személyiséggel nem rendelkező személyi egyesülések a zászlót az e rendeletben foglalt korlátozások megtartásával használhatják.

(5) Kizárólag engedéllyel lehet a zászlót kereskedelmi forgalomba hozni, valamint ajándék- és emléktárgyként sokszorosítani.

(6) Nem lehet Rákoskert városrész zászlaját védjegyként felhasználni, ilyen célra engedélyt kiadni."

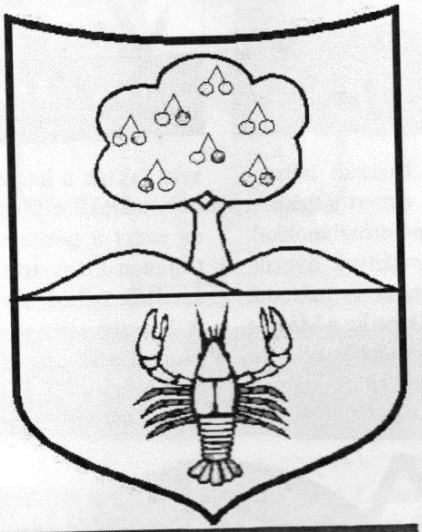

Rákoskert emblémájának vonalas ábrázolása

A fentiekből következik, hogy a zászlók magánházak ormára szabadon kitűzhetők és a házak díszítésére lényegében korlátozás nélkül felhasználhatók.

A zászlót elsőnek a Rákoskerti Művelődési Ház, majd a Rákoskert Vasúti Közlekedéséért Alapítvány kapta meg, kicsit később a Kossuth iskola és ezt követően a Százszorszép óvoda. Valamennyit ünnepélyes keretek között avatták fel.

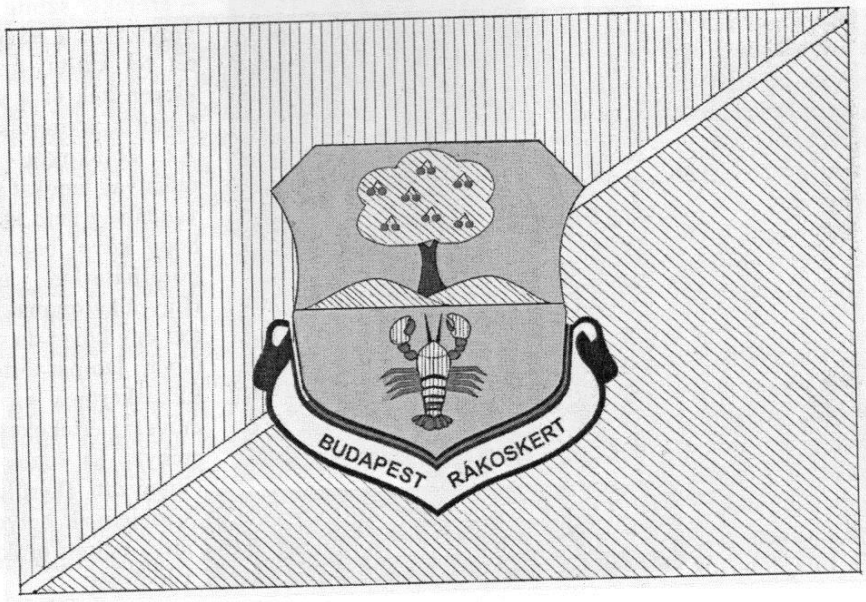

A téli szél büszkén lengeti a városrész új szimbólumát, hirdetve azt, amit a lobogók mindig is jelképeztek: a sorsközösséget és azt, hogy az itt lakók élete sok szempontból összefonódik, hiszen egy zászló alá tartoznak valamennyien.

Tiszteletadás az első letelepülőknek

Felejthetetlen eseménynek adott otthont április 20-án este a Rákoskerti Művelődési Ház.

Rákoskert fennállásának 75. évfordulója kapcsán a Rákoskerti Polgári Kör itt rendezte meg azt az ünnepséget, amelyen emlékéremmel és oklevéllel jutalmazták azon családoknak a hűségét, amelyek a község első letelepülőiként még 1950 (Rákoskert Budapesthez való csatolása) előtt költöztek ide és még ma is itt élnek ők, vagy leszármazottjaik.

A rákoskerti őslakosok részére veretett emlékérem

Több mint száz család vette át a kitüntetést ezen az estén. Felemelő és megható érzés volt látni az örömteli arcokat, ahogyan keresték egymás tekintetét a résztvevők és felragyogó arcuk jelezte, ha olyan ismerőst fedeztek fel, akit már évtizedek óta nem láttak. Mert hiába itt élnek valamennyien, ebben a mai világban mégis nagyon ritkán találkoznak. És valljuk be azt is, ha valaki húsz évig nem látja a másikat, bizony előfordul, hogy meg sem ismeri. Ez különösen igaz az idősebb korosztályra, az ő arcvonásaikon erősebb nyomot hagy az idő múlása. De ennek a vasárnapnak az esti óráiban mindenki fiatalabbnak látszott a koránál. A meghatott boldogság, amellyel átvették az érmet, egy-két óra tartamára visszaforgatta az idő kerekét.

Nem hallottunk arról, hogy kis hazánkban lenne még egy település, amely így fejezte volna ki tiszteletét és megbecsülését az otthont alapító első letelepülők előtt. Büszkék lehetünk mi rákoskertiek arra, hogy nekünk jutott először eszünkbe az országban, hogy ilyen módon emlékezzünk meg azokról, akik szerény kis házaikat felépítve, a viszontagságos kezdeti állapotokat vállalva, itt teremtettek otthont maguknak és nekünk, utódaiknak. Azünnepségrésztvevői nem csak érmet és oklevelet kaptak. Minden meghívott székén egy CD-t is talált, amelynek a címe már első látásra is elárult valamit a tartalmáról: „Napfény és cseresznyevirág…" Az igazi értékét hazaérve fedezhették fel, amikor meghallgatták Zsuzsa Mihálynak kifejezetten erre az eseményre írt „slágergyanús szerzeményét" és az általa előadott többi számot valamint a népszerű régi dalt, Göblyös-Somorjai páros szerzeményét, a Rákoskerti nyár címűt.

De ne szaladjunk ennyire előre az időben, hiszen a fél órás díjkiosztó ünnepséget egy ajándékműsor követte, amelyben rákoskerti művészek (fellépés sorrendjében: Zsuzsa Mihály, Csányi Csaba, a Rákoskerti Dalos Klub tagjai, Szoboszlai Éva és Péter Cecília) valamint az Ascher Színház két fiatal művésznője szerepeltek csodálatos hangulatot teremtve. A zsúfolásig megtelt nézőtéren ülők és a történéseket az előcsarnokban figyelők percekig tartó vastapssal fejezték ki elismerésüket a magas színvonalú művészi produkcióért.

A műsor végén a résztvevők egyike Dr. Kissné Dohándi Rozália mondott keresetlen szavakkal köszönetet a szervezőknek.

Ezzel még nem ért véget az események sora, mert következett Ríz Levente polgármester úr ajándékának a leleplezése, amelyet a Rákoskerti Művelődési Ház és Rákoskert közössége kapott. A polgármester úr (aki az est teljes ideje alatt velünk volt) szavait követően lehullott a lepel Ferenczi Zsuzsa és Orosz Károly közös művészi alkotásáról. Egy nagyméretű képmontázsról, amelyet régi rákoskerti fényképekből állítottak össze és a Művelődési Ház előcsarnokában helyeztek el.

Az est zárásaként a Rákoskerti Polgári Kör fejedelmi állófogadáson látta vendégül a résztvevőket, ahol végre beszélgethettek egymással az újra egymásra találó ismerősök.

Egy valódi közösségi rendezvényen vehettek részt a megjelentek, egy olyan eseményen amely követendő példát mutatott valamennyi lokálpatrióta szervezetnek. Ebben a válságokkal küszködő világunkban így kell felülemelkedni a pártpolitikán, a hétköznapi gondokon és átadni magunkat az örömteli pillanatoknak. Megkeresve az alkalmat, teremtsük meg mi azokat az ünneplésre okot adó eseményeket, amelyek újra összehoznak bennünket és alkalmasak arra, hogy ismét igazi közösséggé kovácsolódjunk össze!

Ez nekünk talán sikerült, köszönet érte az elképzeléseket támogató önkormányzói tisztségviselőknek, a Rákoskerti Művelődési Ház vezetőjének és munkatársainak, a Rákoskerti Polgári Kör tagjainak, az őket segítő hozzátartozóiknak és mindazoknak, akik valamilyen módon a szervezésben, rendezésben és a műsor előadásában részt vettek.

Az első letelepülő családoknak átadott emléklap

Reméljük, hogy hasonlóan sikeres lesz a Rákoskert sugárút – Irsa utca kereszteződésében 2008. június 8-ra elkészülő emlékpark avatása is, amelyetegykisebbfajta népünnepély megtartásával szeretnénk azon a napon 10 órai kezdettel mindenki számára emlékezetessé tenni.

A jubileumi emlékpark avatása

A Rákoskerti Polgári Kör vezetőinek fejében 2007-ben fogalmazódott meg az a gondolat, hogy maradandó emléket kellene állítani a település születésének 75. évfordulóján. Erre legalkalmasabbnak látszott egy emlékkő, de felvetődött a kérdés, hogy hol legyen az elhelyezve? Hamar megszületett arra is a javaslat: a parcellázók bölcs előrelátással kiteresedéseket alakítottak ki több utca kereszteződésében, azok közül kell megtalálni a legalkalmasabbat. Nem volt nehéz a választás – a Rákoskert sugárúti platánsor kerületünk büszkesége, ott a régi Kollár kocsma közelében találkozik a Sugárút az Irsa és Pásztortűz utcákkal, két háromszögletű teret alkotva. Azok valamelyikén legyen az emlékmű elhelyezve!

Az elhatározást követték a tettek, a dísztér tervezése, az építési engedély megszerzése és az anyagi háttér biztosítása. Széleskörű összefogás bontakozott ki, amelyben Rákosmente önkormányzatán kívül nagyon sok helyi intézmény, szervezet, vállalkozók, művészek és magánszemélyek vállvetve dolgoztak a cél eléréséért. A szervezésben a Rákoskerti Polgári Kör vitte a primet és az eredmény nem maradt el!

Az előre tervezett időpontban, 2008. június 8-án délelőtt 11 órakor a vasútállomáson elhelyezett II. világháborús emléktáblák hősök-napi koszorúzásáról érkező több mint 400 fős közönség előtt lehullott a lepel a jubileumi emlékkőről.

Az avatást szívet melengető műsor következett. A terecskék frissen elkészült díszburkolatán felléptek a Százszorszép óvoda kicsinyei és a Kossuth Lajos Általános Iskola növendékei. Kedves műsorukat mosolyogva nézték az eseményre összegyűlt rákoskertiek és a távolabbról érkezett vendégek. A gyerekeket Zsuzsa Mihály aranykoszorús énekesünk verses-zenés összeállítása követte. A dalok sorában – nagy sikert aratva – ismét elhangzott a „Napfény és cseresznyevirág" című szerzemény, amelyet településünk születésének 75. évfordulójára írt a művész. A műsort a Rákosmenti Zenebarátok Egyesületének Rázene fúvószenekara által adott koncert zárta. A vidám zenére táncra perdülő hallgatóság egy igazi „népünnepélyen" érezhette magát. A platánsoron kézművesek és édesség-árusok kínálták kelendő portékáikat. A sétálgató, beszélgető résztvevők, ha megszomjaztak, egy helyi vállalkozó söröskocsijánál nedvesíthették meg torkukat.

Közben a vasútállomás udvarán három hatalmas üstben 300 fő részére rotyogott a gulyásleves, hogy a közönség az otthoni vasárnapi ebédről való lemondásért kárpótolva legyen.

A kora délelőtt kezdődő eseménynek délután öt óra tájban lett vége. Mindenki hazavihetett egy szép kis kitűzőt és olyan hangulatban távozhatott, amelyet csak nagyon ritkán érezhetünk ebben a zűrzavaros világban: a boldog békeidőket idéző, csak önfeledten kellemes élményeket adó, jól sikerült, baráti közösségben eltöltött nap hangulatával.

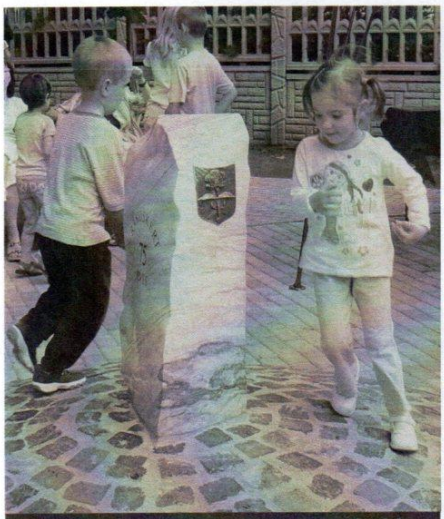

A rákoskerti gyerekek birtokukba veszik az emlékparkot

RÁKOSMENTI MÚZEUMBARÁT EGYESÜLET

Kiadja a RÁKOSMENTI MÚZEUMBARÁT EGYESÜLET

Szerkesztőbizottság:
Ádám Ferenc, Gyöngyössy Márton, Szelepcsényi Sándor, Tóth Péter

Szerkeszti: Szelepcsényi Sándor

Szerkesztőség:
1174 Budapest, Báthory u. 31.
Tel.: 36-1-258 4693
e-mail: erh@enternet.hu

Lapterv: Novák Fanni

Ingyenes terjesztésű lapunk megtalálható az Erdős Renée Házban illetőleg Budapest XVII. kerületének kulturális intézményeiben.

E szám kiadását támogatta:
Budapest Főváros XVII. ker. Rákosmente Önkormányzata, Hatvani Zoltán, Fenke Ferenc és Fohsz Tivadar Rákoskert önkormányzati képviselői és a Rákoskerti Polgári Kör.

III. évfolyamunk 2. számának címlapján egy 1938-ban készült vételi ajánlat, egy 1939-ben épült régi ház képe és Rákoskert zászlajának a Százszorszép óvoda részére történt átadási ünnepén készült fénykép látható.